

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr	840
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----

1. Obiekt MB/2

KAPLICA POGRZEBOWA

2. Czas powstania

Początek XX w.

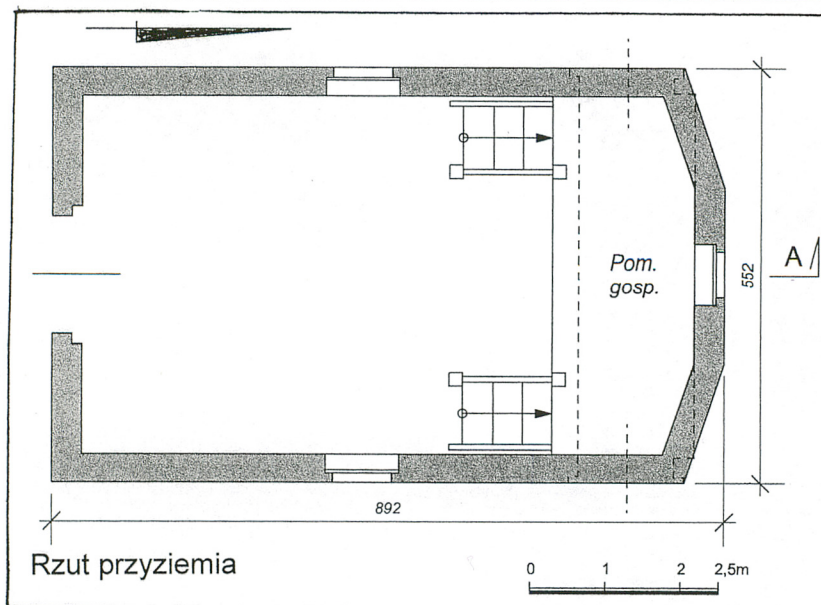
3. Miejscowość

ORZECHÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Widok ogólny od południowego-wschodu

4. Adres Orzechów 74- 520 Cedynia

nr działki

nr hipotecz. ....

5. Przynależność administracyjna

województwo zachodniopomorskie

powiat Gryfino

gmina Cedynia

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Wrechow

7. Przynależność administracyjna
przed 1. I. 1999 r.

województwo szczecińskie

gmina Cedynia

8. Właściciel i jego adres

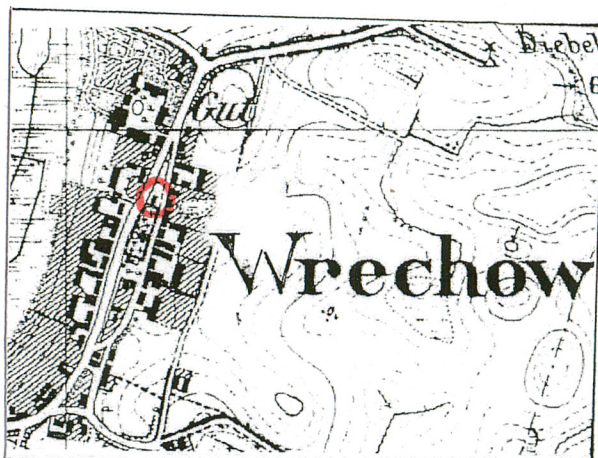
Parafia kościoła rzym.kat. pw. MB
Częstochowskiej w Czachowie

9. Użytkownik i jego adres

Nie użytkowana

10. Rejestr zabytków

A-974
Nr ..... data 7.07.2014

2011.08.08 15

Kaplica zbudowana została na początku XX wieku na terenie cmentarza przykościelnego, położonego w centrum wsi o metryce średniowiecznej. Lokacja wsi, na prawie niemieckim miała miejsce pod koniec XIII wieku, a jej istnienie potwierdzają źródła pisane od 1311 roku. Przez cały okres dziejów wieś należała do miejscowych rodów rycerskich, przejściowo również do zakonu joannitów i do domeny państwowej w Cedyń. Od XVIII wieku we wsi znajdowały się również gospodarstwa chłopskie, których ilość wzrosła od XIX wieku. Kościół, który powstał około 1300 roku, znajdował się pod patronatem właścicieli wsi. Cmentarz przykościelny do połowy XIX wieku, znajdował się wokół kościoła. W 1854 roku został rozbudowany w kierunku północnym i ogrodzony murem kamiennym z dwoma bramami od wschodu i zachodu połączonymi aleją lipową. O czasie budowy świadczy data umieszczona na filarze bramy zachodniej. Pośrodku nowej części cmentarza zbudowano kaplicę. W latach dwudziestych XX wieku cmentarz ponownie powiększono w kierunku północnym, a na jego terenie postawiono pomnik poświęcony pamięci poległych w I wojnie światowej. Kaplica była użytkowana do 1945 roku. Po wojnie przez długi czas pozostawała opuszczona, w 1974 została wyremontowana i adaptowana na salę katechetyczną. Od 1990 roku do chwili obecnej pozostaje nieużytkowana. Kaplica wzniesiona w formach pluralistycznych.

Kaplica znajduje się na parceli kościelnej usytuowanej w centrum wrzecionowatego nawsia. Parcela ogrodzona jest kamiennym murem z dwoma bramami po stronie wschodniej i zachodniej. Bramy połączone są aleją obsadzoną lipami. Po północnej stronie alei przy murze znajduje się kaplica z wejściem do wnętrza w ścianie południowej. Po wschodniej, zachodniej i północnej stronie teren przy kaplicy obsadzony jest drzewami iglastymi.

Materiał i konstrukcja - mury obwodowe. Budynek posadowiony na fundamentach z cegły ceramicznej, ściany murowane z cegły, na zewnątrz pozostawione w licu ceglany, poza szczytami i górnymi partiami elewacji, które są otynkowane tynkami wapiennymi. Ściany we wnętrzu są otynkowane w całości, poza ścianami pomieszczenia gospodarczego pozostawionych w licu ceglany.

Sklepienia i stropy. Wnętrze nawy kaplicy obecnie pozbawione stropu. Pierwotnie był to strop drewniany, belkowy obity deskami. W przejeździe znajduje się strop drewniany odeskowany.

Wieżba dachowa i pokrycie dachu. Wieżba drewniana o konstrukcji wieszarowej, t.j. złożonej z krokwi opartych na belkach stropowych (opartych na murach) podwieszonych do słupa posadowionego centralnie. Dach dwuspadowy pokryty wtórnie dachówką cementową, zakładkową ułożoną na łątach.

Posadzki i podłogi. W nawie i pomieszczeniu gospodarczym posadzki z cegły ceramicznej ułożonej w jodełkę, i w rzędach. Na podium północnej części nawy kaplicy posadzka betonowa.

Schody. Na zewnątrz przed wejściem głównym znajduje się jeden stopień betonowy. We wnętrzu przy ścianie północnej znajdują się dwa biegi schodów drewnianych typu drabiniastego z poręczami osadzonymi w kwadratowych słupkach.

Stolarka drzwi. W wejściu głównym drzwi drewniane dwuskrzydłowe, deskowo-klepkowe. Od zewnątrz obite klepkami ułożonymi w jodełkę, obite kutymi ćwiekami, od wewnątrz deskowe wzmocnione żelaznymi, ozdobnymi okuciami. Zachowana oryginalna klamka i szyldzik. Wejścia prowadzące do pomieszczenia gospodarczego zamknięte są drewnianymi wrotami wykonanymi z desek.

Stolarka okien. W otworach okiennych osadzone są wąskie drewniane ramy wypełnione szkłem białym, zawieszone na zawiasach przymocowanych do węgarków.

Rzut. Kaplica założona jest na planie prostokąta o wymiarach 92 x 5.52m., zamkniętego od strony północnej trójbocznie.

Bryła. Budynek o wysokości 6.00m od poziomu terenu do gzymsu, jest częściowo podpiwniczony (pod częścią północną), parterowy, przykryty dachem dwuspadowym, załamany trójbocznie nad częścią północną, która jest podpiwniczona. Od południa kaplica zakończona jest szczytem trójkątnym, od północy przykryta dachem trójpołaciowym.

C.d.załącznik nr 1.

14. Kubatura	15. Powierzchnia zabudowy	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
85 m ³	30 m	kaplica pogrzebowa	Nie użytkowana

17. Prace po 1945 r.
W 1974 roku, z inicjatywy kościoła katolickiego podjęto prace remontowe i adaptacyjne kaplicy na funkcje sali katechetycznej. Przełożono wówczas pokrycie dachu z dachówki ceramicznej karpiówki na cementową zakładkową, w oknach założono stolarkę i je przeszklono, ściany pomalowano. Na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, zaprzestano użytkowania kaplicy i od tej pory budowla pozostaje opuszczona i popada w ruinę.

18. Stan zachowania (fundamenty, ściany, sklepienia, stropy, konstrukcja dachowa, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)
Fundamenty i mury obwodowe zachowane w stanie dobrym. Tynki na szczytach są zawilgocone i odparzone od podłoża, część tynków odpadła. Strop nie zachowany. Belki stropowe miejscami całkowicie spróchniałe, silnie zawilgocone i zaatakowane owadami. W pokryciu dachu występują pęknięcia i ubytki, powodujące zamakanie więźby dachowej. Stolarka drzwi głównych uszkodzona: drzwi wyrwane z zawiasów, zawilgocone, nieuszczelne z ubytkami, wrota prowadząc do przedsionka zawilgocone, nieuszczelne z ubytkami. Stolarka okien wtórna, ramy zawilgocone, zagrzybione.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Budynek kwalifikuje się do wpisu do rejestru zabytków. Jest jedną z nielicznych zachowanych budowli o przeznaczeniu sepulkralnym wzniesionym na terenie Pomorza Zachodniego pod koniec XIX wieku. Reprezentuje formy stylu pluralistycznego, łączącego elementy stylów: gotyckiego, barokowego i klasycystycznego.

Aby zachować wartości historyczne i artystyczne budowli, należy podjąć prace remontowe budynku. W pierwszym rzędzie wskazany jest remont więźby dachowej i pokrycia dachu, wykonanego z dachówek ceramicznych typu „mnich mniszka”, które należy zamienić na dachówki karpiówki układane w koronkę. Następnie wskazany jest remont elewacji z odtworzeniem zniszczonych tynków, łącznie z: uzupełnieniem ubytków w spoinach, wymianą uszkodzonych końcówek krokwi, wymianą zbutwiałych ram okien. Zaleca się ponadto: wymianę pokrycia dachu na dachówki ceramiczne typu mnich-mniszka, konserwację więźby dachowej, stropu i ścian. Przed podjęciem prac należy wykonać inwentaryzację konserwatorską i program prac konserwatorskich.

21. Akta archiwalne, źródła kartograficzne i ikonograficzne (rodzaj, nr i miejsce przechowywania)
.Mapa topograficzna z 1939 r. w zbiorach Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie.

23. Uwagi różne

Nr inv. 1428 E/2011

24. Opracował: (imię, nazwisko, data, podpis)

tekst mgr. Kazimiera Kalita-Skwirzyńska maj 2011 r. *K. Kalita-S*

plany, rysunki Czesław Skwirzyński, maj 2011 r. *C. Skwirzyński*

zdjęcia, fotogr. K. Kalita-Skwirzyńska maj 2011 r. *K. Kalita-S*

miejsce przechowywania negatywów WUOZ w Szczecinie *K*

22. Bibliografia

G. Voss, dr. W. Hoppe, Die Kunstdenkmäler der Provinz Brandenburg. Kreis Königsberg. H. V. Die südliche Orte. Berlin 1928, s. 390 - 393.

Kreis Königsberg/Neumark. Erinnerungen an einen ostbrandenburgischen Landkreis. Berlin/Bonn 1996 s. 193.

M. Karolczak, Kwartalnik „Z biegiem Myśli” nr 2 (3) 2000 r.

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach
(daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

1. Miejscowość ORZECZÓW
 2. Gmina Cedynia
 3. Województwo zachodniopomorskie

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Kaplica pogrzebowa

5. Zawartość wkładki:
c.d. tekstu, foto

C.d. p.13

Elewacja frontowa zakończona jest szczytem trójkątnym. Pośrodku znajduje się wejście do wnętrza, odcinkowe zwieńczone trójkątnym tympanonem opartym na wspornikach w formie gładkich, kwadratowych płyt. Krawędzie szczytu obiega profilowana listwa przerwana sterczynami przykrytymi trójkątnymi daszkami. Elewacje podłużne: wschodnia i zachodnia opracowane są identycznie. W przyziemiu przy narożnikach od strony północnej znajdują się wejścia do podpiwniczonej części kaplicy; szerokie, zakończone płaskimi łukami odcinkowymi. Pośrodku elewacji znajdują się pojedyncze, niewielkie okna zakończone łukami półkolistymi z parapetami wysuniętymi przed lico. Łuki okien znajdują się w partii muru o otynkowanym tle, tworzących fryzy. W elewacji północnej znajduje się jedno okno opracowane identycznie jak w ścianach podłużnych.

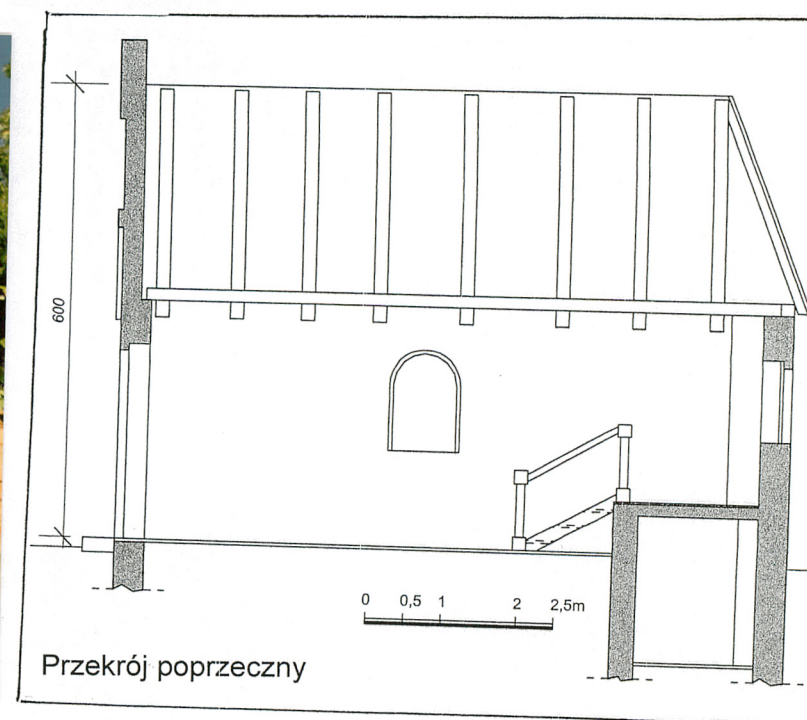
Wnętrze kaplicy jest jednoprzestrzenne, z podwyższeniem przy ścianie północnej. Pod posadzką podwyższenia znajduje się pomieszczenie pomocnicze w rodzaju sieni przelotowej z dwoma przejściami bramnymi. Na podwyższenie wchodzi się schodami ustawionymi przy ścianach podłużnych. Obecnie wewnątrz pozbawione jest stropu, widoczne są belki stropowe pierwotnie zasłonięte deskami.

Wypożyczenie. Brak.

Instalacje. Brak.

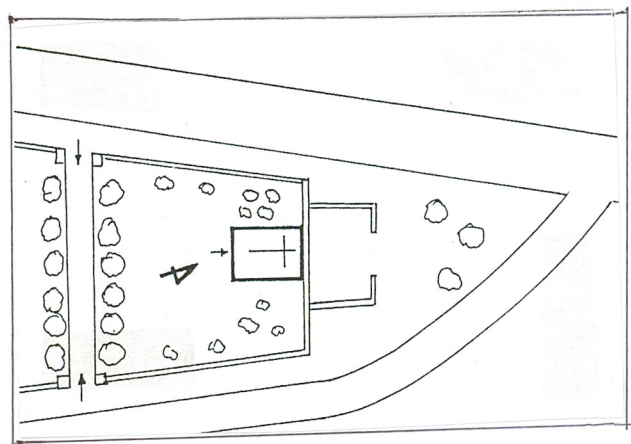

Tympanon i fragment szczytu

Wkładkę założył: mgr. Kazimiera Kalita-Skwirzyńska
 Miejsce przechowywania negatywów: WUOZ w Szczecinie

Plan sytuacyjny

Elewacja wschodnia

Elewacja północno-wschodnia

Elewacja północna

1. Miejscowość ORZECZÓW
2. Gmina Cedynia
3. Województwo zachodniopomorskie

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Kaplica pogrzebowa

5. Zawartość wkładki:
c.d. tekstu, foto

Elewacja zachodnia

Elewacja zachodnia i południowa

Wejście do pomieszczenia gospodarczego

Zawias i okucie w drzwiach głównych

Klamka i szyldzik w drzwiach

Żeliwna śruba przy ościeżu wejścia głównego

1. Miejscowość ORZECZÓW
2. Gmina Cedynia
3. Województwo zachodniopomorskie

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Kaplica pogrzebowa

5. Zawartość wkładki:
foto

Wnętrze z widokiem na ścianę ptn.

Wnętrze z widokiem na ścianę pld.

Wnętrze z widokiem na ścianę zach.

Posadzka w nawie

Widok na wieżbę dachowa

Wnętrze pomieszczenia gospodarczego